

KOHTUNIKE EETIKANÕUKOGU ARVAMUS nr 3/25

Kas kohtunikul on lubatud kandideerida parteituna KOV-i volikogu ja Riigikogu valimistel?

Kas on lubatud olukord, kus kohtunik oleks kohalike valimiste ajal parteituna ühe erakonna linnapea kandidaadiks ning alles kohalike omavalitsuste valimise järgselt vastava linnavolikogu kutse saamisel (asuda linnapeaks) otsustaks, kas sellele kohale asuda ja loobuda kohtunikutööst või jätkata kohtunikuna ja antud ettepanekust loobuda.

Asjakohased eetikanormid

Kohtunik võib tegutseda ka kodanike ühendustes ja heategevuslikes organisatsioonides, vältides seejuures huvide konflikti ning enda ärakasutamist õigusemõistmise huvide vastaselt. **(eetikakoodeks p 5).**

Kohtunik hoidub poliitilisest tegevusest ja poliitilist poolehoidu väljendavatest seisukohavõttudest **(eetikakoodeks p 7).**

Kohtunik ei toeta ei kõnes ega kirjas poliitilisi liikumisi ega nende kandidaati ega palu neile fondide toetust **(eetikakoodeks p 24).**

Eetikanõukogu seisukoht

Kohtunike eetikanõukogu on seisukohal, et kohtuniku kandideerimine KOV-i ja Riigikogu valimistel, samuti erakonna või valimisliidu linnapea kandidaadina ülesseadmiseks nõusoleku andmine ei ole kooskõlas kohtunike eetikanormidega.

Kohtute seadus sätestab, millistele ametikohtadele saab kohtunik kandideerida ja mis juhtudel kohtuniku volitused peatuvad. Kandideerimist Riigikogu ega kohaliku omavalitsuse võimuorganitesse ei ole seadusandja reguleerinud.

Kohus peab toimima seadusandlikust ja täidesaatvast võimust sõltumatult.

KOV-i või Riigikogu valimistel kandideerimine on oma olemuselt aktiivne poliitiline tegevus, mis eeldab muuhulgas enda poliitiliste seisukohtade ja hoiakute avaldamist, seda ka erakonda või valimisliitu mittekuuluvalt parteitult kandidaadilt. Selline tegevus toob kaasa huvide konflikti ohu ja võib hakata segama kohtuniku tegevust õigusemõistmisel.

Kohtunik peab mitte üksnes olema vaba ebasobivatest sidemetest täidesaatva ja seadusandliku võimuga ning nende võimude mõjust, vaid ta peab näima neist vabana ka mõistlikule kõrvalseisjale (Bangalore'i põhimõtted p 1.3).